

Přehled zkratk některých použitých textů 15

ÚVOD DO MORÁLNÍ TEOLOGIE

1 FILOZOFICKÁ A TEOLOGICKÁ ETIKA	18
Pokyny 2. vatikánského sněmu pro křesťanskou etiku	21
2 PODNĚTY PRO POZNÁVÁNÍ PRAVDY ČLOVĚKA, ZÍSKANÉ Z PÍSMÁ	22
2.1 Písmo ke svobodě	23
2.2 Písmo ke svědomí	24
2.3 Písmo k normám (zákonu)	25
3 PODNĚTY PRO POZNÁVÁNÍ PRAVDY ČLOVĚKA, ZÍSKANÉ Z NETEOLOGICKÝCH OBORŮ	26
3.1 Některé podněty z evropské filozofické etiky	26
3.1.1 Z filozofických směrů vyhovujících negativnímu kritériu teologie	30
3.1.1.1 K filozofii svobody	30
3.1.1.2 K filozofii svědomí	30
3.1.1.3 K filozofii norem	31
3.2 Některé podněty z evropské experimentální psychologie	31
3.2.1 Ukázky eticky zajímavých myšlenek	32
3.2.2 Z psychologických směrů vyhovujících negativnímu kritériu teologie	35
3.2.2.1 K psychologii svobody	35
3.2.2.2 K psychologii svědomí	35
3.2.2.3 K psychologii norem	36
3.3 Několik podnětů z psychiatrie	37
3.3.1 Charakteristika duševně zdravého člověka	37
3.3.2 Odchytky od normy	37
3.3.3 Pro praxi	37

4 PODNĚTY PRO POZNÁVÁNÍ PRAVDY ČLOVĚKA, ZÍSKANÉ Z TEOLOGICKÝCH OBORŮ	38
4.1 Historický pohled	38
4.1.1 První období (pozitivní)	39
4.1.2 Druhé období (spekulativní)	40
4.1.3 Třetí období (kazuistické)	43
Exkurs: Neoscholastika	44
4.1.4 Čtvrté období (renovační)	48
Exkurs: Autonomní etika	48
4.2 Soustavný pohled	49
4.2.1 V katolické církvi	49
4.2.1.1 Magisterium k některým etickým otázkám	49
4.2.1.2 Dokumenty magisteria z poslední doby	50
4.2.1.3 K teologii svobody	51
4.2.1.4 K teologii svědomí	52
4.2.1.5 K teologii norem (zákona)	52
4.2.2 V nekatolických církvích	54
4.2.2.1 Ortodoxní etika	54
4.2.2.2 Protestantská etika	54
5 O METODĚ	55
VELKÁ TÉMATA EVROPSKÉ ETICKÉ TRADICE	56

B

FUNDAMENTÁLNÍ MORÁLKA

1 ZDROJE	57
1.1 Zevní zdroje	58
1.2 Vnitřní zdroje	59
2 ODEZVA	59

3 SVOBODA	61
Exkurs: O vášních	63
4 PRAVIDLA	64
4.1 Vstup pravidel správného jednání do lidského života	65
4.2 K současnému stavu normativní teorie v MT	67
4.2.1 Historický přehled modelů	67
4.2.2 Ohniska současné diskuse	68
4.2.2.1 Rozsah přirozeného zákona	68
4.2.2.2 Autonomie rozumu	69
4.2.2.3 Dobro a hodnota	71
4.2.2.4 Deontologie a teleologie	73
4.2.2.5 Nepodmíněná premorální dobra	76
Exkurs: Etický relativismus	76
Exkurs: Situační etika	78
4.2.2.6 Boží asistence při normotvorném úsilí člověka (Písmo, tradice a magisterium)	78
4.2.3 Vložený zákon	83
4.2.4 Boží pozitivní zákon psaný	84
Exkurs: Evangelijní rady	84
4.2.5 Lidský pozitivní zákon	85
4.2.6 Epikie	85
4.3 Shrnutí	86
5 OHODNOCENÍ	88
5.1 Svědomí	88
5.2 Rozdělení svědomí	90
5.3 K výchově svědomí patří	94
5.4 Kompromis	95
6 ROZHODNUTÍ	96
6.1 Voluntarium dokonalé – nedokonalé	97
6.2 Voluntarium přímé – nepřímé	97
6.2.1 Zásada první (nepřímo chtěný zlý účinek)	97
6.2.2 Zásada druhá (dvojitýho účinku)	97
Exkurs: O úloze milosti	98
Exkurs: Motivy a vůle	99

7 SELHÁNÍ	99
7.1 Hřích	100
7.1.1 Definice	101
7.1.2 Podmínky hřichu	102
7.1.3 Nejdůležitější rozdělení hřichů	102
7.1.4 Pro zpovědní praxi	102
7.1.5 O příležitosti ke hřichu	105
7.2 O nedokonalosti	105
7.3 Pokání	107
8 UPEVNĚNÍ	108
8.1 Úmysl a smýšlení	108
8.2 Základní rozhodnutí	109
8.3 Návyk obecně	109
8.3.1 Ctnost	110
8.3.1.1 Kardinální ctnosti	112
8.3.2 Neřest	114
9 POZVEDNUTÍ	114
Exkurs: Dary Ducha svatého	116
10 DOVRŠENÍ	116

KONKRÉTNÍ MORÁLKA

DESATERO	119
PRVNÍ PŘIKÁZÁNÍ	120
Exkurs: O svobodě	123
1.1 Božské ctnosti	126
1.1.1 Víra	126
1.1.2 Naděje	127
1.1.3 Láska	128
1.2 Kult	130
Exkurs: Zpodobování božstev	132

1.2.1	Shrnutí	132
1.2.2	Pro MT je v kultu významné především	133
1.2.3	O modlitbě	133
	Exkurs: K psychologii modlitby	138
1.3	Slib	139
1.3.1	Ke slibu se vyžaduje	139
1.4	Ateismus	141
	Exkurs: Reverence	142
1.5	Přehled hříchů proti prvnímu přikázání desatera	144
1.5.1	Příklady jednání, které odporuje božským ctnostem	144
1.5.1.1	Příklady jednání, které odporuje víře	144
	Exkurs: Hereze	144
1.5.1.2	Příklady jednání, které odporuje naději	145
1.5.1.3	Příklady jednání, které odporuje lásce	146
1.5.2	Příklady jednání, které odporuje ctnosti nábožnosti	146
1.6	Tradiční výčet hříchů proti prvnímu přikázání	147
DRUHÉ PŘIKÁZÁNÍ		148
2.1	Cíl druhého přikázání	149
2.2	Boží chvála	150
2.3	Přísaha	151
2.4	Zapřísahání	152
2.5	Braní Božího jména nadarmo	153
2.6	Rouhání	153
TŘETÍ PŘIKÁZÁNÍ		154
3.1	Od starozákonní soboty ke křesťanské neděli	155
3.2	Nedělní klid	156
	Exkurs: Klid od práce	158
3.3	Nedělní bohoslužba	158
3.4	Pozitivní právo	159
	Exkurs: Dispens od nedělního klidu a účasti na bohoslužbě	160
3.5	Závěr	160
ČTVRTÉ PŘIKÁZÁNÍ		161
4.1	K historii rodiny	164

4.2 Sociální role	166
4.2.1 Sociální role v mikrosociálnosti	168
4.2.1.1 Vzájemné povinnosti manželů	168
Exkurs: Přátelství	168
4.2.1.2 Povinnosti rodinných členů	169
4.2.2 Sociální role v makrosociálnosti	171
4.2.2.1 Církev	171
Exkurs: Celibát	173
4.2.2.2 Stát	175
4.3 Poznámky k některým aktuálním tématům	176
4.3.1 Lidská práva	176
4.3.2 Ženské a mužské hnutí	179
4.3.3 Diskriminace	180
4.3.4 Tolerance	181
4.3.5 Revoluce	181
PÁTÉ PŘIKÁZÁNÍ	182
5.1 Právo člověka na život	184
5.1.1 Před narozením člověka	185
Exkurs: Lékárníci	187
5.1.2 Po narození člověka	187
5.1.2.1 Odnětí vlastního života	187
5.1.2.2 Poškození sebe	189
Exkurs: Násilí v televizi	191
5.1.2.3 Odnětí života druhého člověka	192
Exkurs: O sportu	196
5.1.3 Stav před smrtí	197
5.2 Další aktuality	198
5.2.1 Transplantace orgánů	198
5.2.2 Pokusy se zvířaty	199
ŠESTÉ PŘIKÁZÁNÍ	200
6.1 K filozofii sexuality (včetně empirických dat)	202
6.2 K teologii sexuality	203
6.3 Základní zásady katolické sexuální etiky	205
6.3.1 Normy, které lze z těchto zásad odvodit	206
6.3.2 K terminologii nesprávného sexuálního jednání	207
6.4 Některé aktuální otázky	207
6.4.1 Manželská čistota	207

6.4.1.1	Přirozené plánování rodičovství a antikoncepce	.. 207
6.4.1.2	Předehra a dohra	210
6.4.1.3	Petting	210
6.4.1.4	Amplexus reservatus	211
6.4.1.5	Intenzita styku	211
6.4.1.6	Situace simultánních bigamistů	211
6.4.1.7	Debitum matrimoniale	212
6.4.2	Homosexualita	212
6.4.3	Masturbace	215
6.5	Závěr	216

SEDMÉ PŘIKÁZÁNÍ 216

7.1	Majetek v Písmu svatém	216
7.2	K filozofii majetku	220
7.2.1	Tradiční terminologie majetkových vztahů	222
7.2.2	Tajné odškodnění	224
7.2.3	Restituce	224
7.3	K teologii ekonomiky	225
7.3.1	K historii sociální nauky církve	225
7.3.2	Poznámky k hospodářské etice	226
7.3.2.1	Práce	227
7.3.2.2	Kooperace	227
7.3.2.3	Hospodářský pokrok	228
7.3.2.4	Tržní hospodářství	229
7.3.2.5	Mzda	230
7.3.2.6	Nezaměstnanost	231
7.3.2.7	Odbory	232
7.3.2.8	Vlastnictví	232
7.3.2.9	Vyvláštění a socializace	234
7.3.2.10	Etika produkce	234
7.3.2.11	K daňové etice	235
7.3.2.12	Ekologický zřetel	236
7.3.2.13	Delikty	237
7.4	K teologii ekologie	238

OSMÉ PŘIKÁZÁNÍ 241

	Exkurs: O kráse v pravdě, stvoření a umění	244
8.1	Právo na informace	244
8.1.1	Přliv informací	244

8.1.2 Odliv informací	245
8.1.2.1 Lež	245
Exkurs: K psychologii pravdomluvnosti	247
8.2 Právo na dobrou pověst	248
8.2.1 Opovážlivý úsudek	248
8.2.2 Nactiutrhání	249
8.2.3 Pomluva	251
8.2.4 Potupa	251
8.3 Právo na nezveřejňování informací	252
8.4 Etika masmedií	253

ZÁVĚREČNÁ PŘIKÁZÁNÍ	255

DEVÁTÉ PŘIKÁZÁNÍ	256

DESÁTÉ PŘIKÁZÁNÍ	256

ZÁVĚREM K DEKALOGU	257

CÍRKEVNÍ PŘIKÁZÁNÍ

1 SMYSL A HISTORIE	260

2 ŘÁD SVÁTEČNÍCH DNŮ	260

Etika	260

3 ŘÁD SVÁTOSTÍ	261

Etika	261

4 ŘÁD POKÁNÍ	261

4.1 Smysl	261

4.2 Etika	261

LITERATURA K CELÉ KNIZE	263

REJSTŘÍK BIBLICKÝCH ODKAZŮ A CITACÍ	266

ABECEDNÍ REJSTŘÍK JMEN	274

REJSTŘÍK ODKAZŮ NA KODEX KANONICKÉHO PRÁVA	276

VĚCNÝ REJSTŘÍK	277